

Göteborgs
Stad

Grönstrukturutredning för Detaljplan för Blandstad vid Hornsgatan

Lisa Lindgren
Park- och naturförvaltningen, Göteborgs stad
2021-10-16

Sammanfattning

I Gamlestaden råder brist på offentlig friyta och framförallt tillgänglig parkmark på allmän plats. Bristen på stadsdelspark och stadsdelslekplats är befintlig men ökas på ytterligare i och med genomförandet av nya detaljplaner i stadsdelen. DP Blandstad vid Hornsgatan behöver bidra till att stärka grönstrukturen i Gamlestaden exempelvis genom att bidra med finansiering av bostadsnära park, områdeslekplats, del av stadsdelspark och/eller del av stadsdelslekplats utanför planområdet. Beroende på vilka åtgärder som utförs, och var, kan samordningsvinster uppstå. Till exempel kan bidrag till stadsdelspark och/eller stadsdelslekplats i närområdet även möta behovet av bostadsnära park och/eller områdeslekplats för detaljplanen.

Inom planområdet behöver befintliga grönytor värnas. Grönytorna bidrar med viktiga ekosystemtjänster främst kopplade till uppvuxna träd, samt bär på viktiga kulturhistoriska lager.

Vad finns och vad behövs?

Värna

- Befintlig "Landeripark" med uppvuxna lövträd samt befintlig "Entrépark"

Utveckla

- Blågrönt stråk utmed Sävån, stärka kopplingen till planområdet

Tillskapa

- 1 tillgänglig stadsdelspark, 2 ha, max 1000 m från planområdet
- 1 stadsdelslekplats, max 1000 m från planområdet
- 1 bostadsnära park, 0,2 ha, max 300 m från planområdet
- 1 områdeslekplats, max 500 m från planområdet

Behov av kompensationsåtgärder

- Påverkas 2 st särskilt skyddsvärda lönnar i "Landeriparken" av exploateringen behöver dess värden kompenseras i samråd med länsstyrelsen.

Behov av ytterligare utredningar

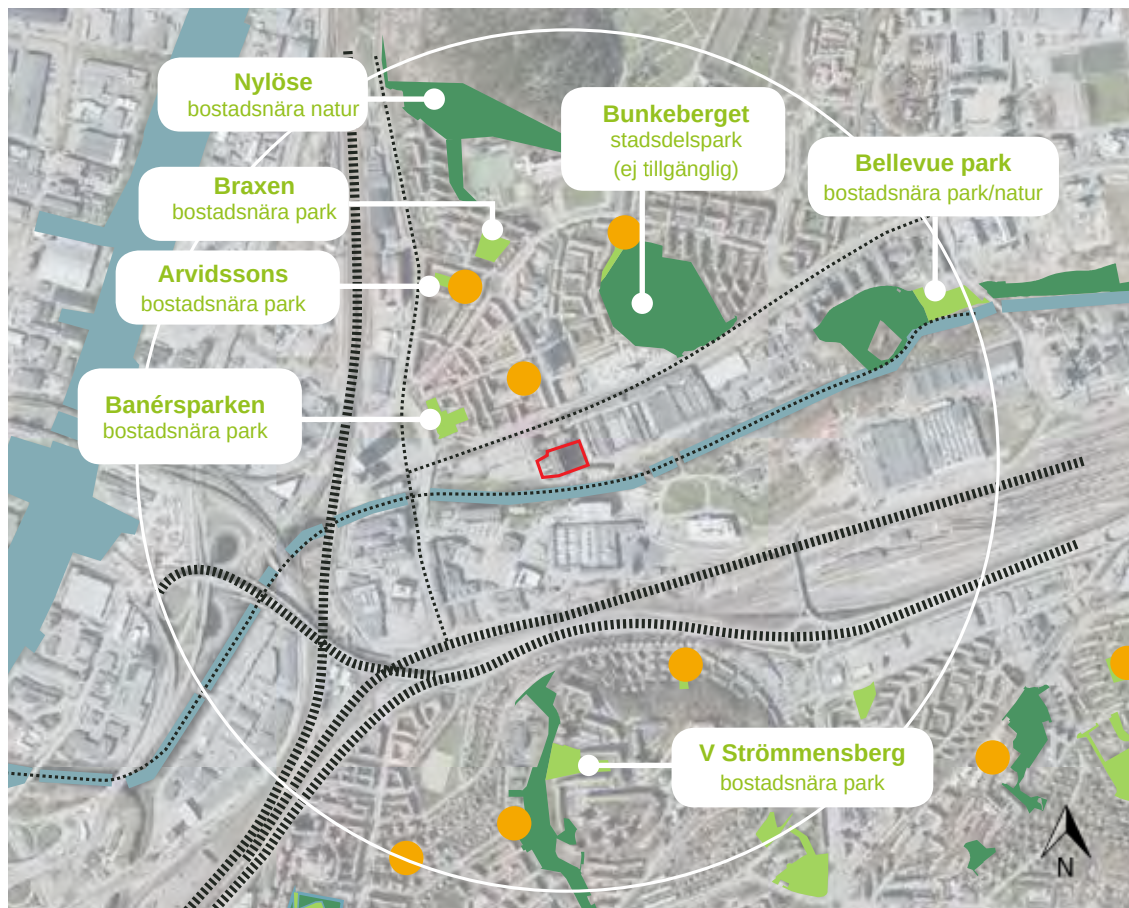
- Övergripande grönstrukturutredning för Gamlestaden (PoNF) är en pågående utredning som kommer komplettera denna utredning.

Innehållsförteckning

Övergripande grönstruktur	4
Planområdets sammanhang	4
Blågrönt stråk längs Sävån	8
Planområdets grönstruktur	10
Planområdets nuvarande grönstruktur	10
Planområdets tillgång på park	12
Planområdets tillgång på lek	13
Detaljplanens påverkan	15
Vad behövs?	16
Förslag på strategi	17
Värna	17
Utveckla	17
Tillskapa	18
Behov av ytterligare utredningar	18
Bilaga: Planeringsförutsättningar	19

Övergripande grönstruktur

Kartläggning

Bilden redovisar allmän plats park och natur med en ystorlek om minst 0,2 ha och en bredd om min 45 m i åtminstone halva ytan, samt lekplatser och barriärer.

	Kategori 1: Grönområde där i stort sett hela ytan har förutsättning att göras tillgänglig.		Lekplats
	Kategori 2 (saknas i kartbilden ovan): Grönområde som i delar har förutsättningar för tillgänglighet men i andra delar är otillgängligt.		Gräns för planområde
	Kategori 3: Grönområden med begränsad tillgänglighet, där mindre delar bedöms kunna göras mer tillgängliga.		Barriär

Planområdets sammanhang

Gamlestaden präglas av platsens långa historia i framförallt tre lager, alla kopplade till närheten till Säveån; Nya Lödöse, landeritiden och det senaste seklets industriverksamheter. Under industriepoken nedprioriterades park och natur i området vilket ledde till att grönstrukturen i Gamlestaden idag är mycket fragmenterad.

Säveån, som passerar genom området, utgör en viktig naturtillgång och är klassad som Natura 2000-område. Säveån med strandzoner har potential att utvecklas till ett blågrönt stråk med både ekologiska och rekreativa värden, men stora delar av stränderna ligger idag på privatägd mark.

De många och kraftiga trafikstrukturerna i området utgör barriärer för gående och cyklister vilket minskar eller försvårar tillgången till olika målpunkter från planområdet. Barriärerna utgörs av trafikleder som E20 och E45, järnväg, spårväg och till viss del Säveån.

Planområdet för DP Blandstad vid Hornsgatan omfattar SKF:s före detta huvudkontor (HK3) och därtill hörande entréplanteringar, vilket innebär en direkt koppling till stadsdelens moderna industrihistoria. Även en kvadratisk parkyta öster om byggnaden ingår i planområdet. Parkytan är en rest av landeriet Mariedals trädgård. Landeriets huvudbyggnad låg i sydvästra delen av parkytan och huserade under SKF:s tidiga historia företagets huvudkontor. Även landeriepoken är ett viktigt historiskt lager i stadsdelen Gamlestaden.

De röda stjärnorna redovisar var huvudbyggnaderna för ett antal landerier låg utmed Säveån, från 1600-talet och framåt.

Parktillgång i Gamlestaden

Tillgång på park kan kvantifieras på olika sätt. I *Grönstrategin* (2014) fastslås att alla boende i Göteborg ska ha tillgång till bostadsnära park eller natur inom 300 m från hemmet och till stadsdelspark inom 1000 m från hemmet. En bostadsnära park eller bostadsnära natur ska vara minst 0,2 ha stor och innehålla kvaliteterna vila, mötesplats, grön oas och varierat växt- och djurliv. Boende ska kunna ta sig till bostadsnära park eller natur utan att behöva korsa en större barriär, vilket kan vara helt avgörande för barn, äldre och personer med olika funktionsvariationer. Inom en cirkel med radien 1000 meter kring planområdet räknas Banérsparke, Arvidssons och Braxen, samt den tillgängliga delen av Bunkeberget och Bellevue park som bostadsnära park.

En stadsdelspark ska vara minst 2 ha stor och innehålla kvaliteterna vila, mötesplats, picknick, sällskapslek, promenad, lek, grön oas, varierat växt- och djurliv samt skilja sig i karaktär från omkringliggande stadsdelsparker. I Gamlestaden kan Bunkeberget baserat på ytstorlek räknas som stadsdelspark. Bunkeberget är dock skogsbevuxet och starkt kuperat vilket gör att alla närboende inte har tillgång till parken, till exempel utifrån aspekter som tillgänglighet och trygghet. En stadsdelspark som kan utgöra en trygg och tillgänglig plats för möten, lek, vila och rekreation saknas i Gamlestaden.

En annan metod för att säkerställa tillräcklig tillgång på park och annan offentlig friyta är att redovisa vilken procentsats offentlig friyta utgör i förhållande till hela området. Park- och naturförvaltningens målsiffra är att 15% av den totala markytan ska vara allmän friyta. Av den offentliga friytan kan 1/3 vara hårdgjord i form av torg, kajer o dyl medan resterande 2/3, dvs 10% av den totala ytan, ska vara grön. Minst 5% av den totala markytan ska vara tillgänglig grönyta (kategori 1). I en cirkel med radien 1000 m kring Byfogdegatans planområde utgörs ca 6,5% av offentlig friyta jämfört med park- och naturförvaltningens målvärde på 15%.

Offentlig friyta - park- och naturförvaltningens målbild

Offentlig friyta kring DP Blandstad vid Hornsgatan (nuläge inkl. antagna detaljplaner)

Bilden jämför park- och naturförvaltningens målbild för andelen offentlig friyta, jämfört med andelen friyta i området kring Byfogdegatan idag. Se sammanställning över räknade ytor på nästa sida.

På nästa sida redovisas vilka ytor som finns med i beräkningen av offentlig friyta kring planområdet för DP Blandstad vid Hornsgatan, samt storleken av dessa.

PARK/NATUR KATEGORI 1 (TILLGÄNGLIG)

Banérsparken	4928
Arfvidssonsgatan	2882
Braxen	3932
Måns Bryntessons gata	816
Bunkeberget kat 1	3613
Holländareplatsen del 2	1276
summa kvm:	17447

PARK/NATUR KATEGORI 3

Bunkeberget	63061
Norr om Säveån	5428
Ekslänt vid Gamlestadsvallen	1800
Bellevuparken	30983
summa kvm:	101727

ÖVRIG OFFENTLIG FRIYTA (KAJ, TORG MM)

Kajen (kajhusen)	1991
Resecentrum	778
DP Gamlestadens fabriker	5000
summa kvm:	7769

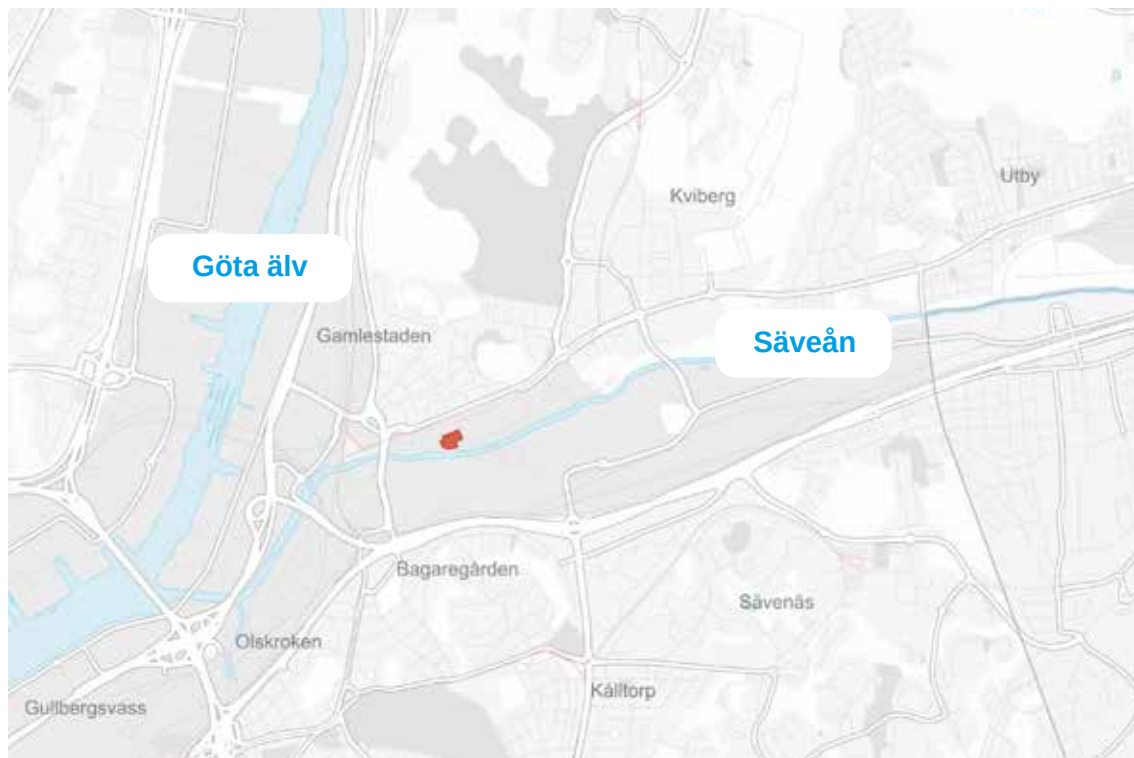
Totalyta (ytor söder om E20 och väster om järnvägen borträknade): 1960000

Offentlig friyta totalt: 126488

Andel offentlig friyta: 6,5%

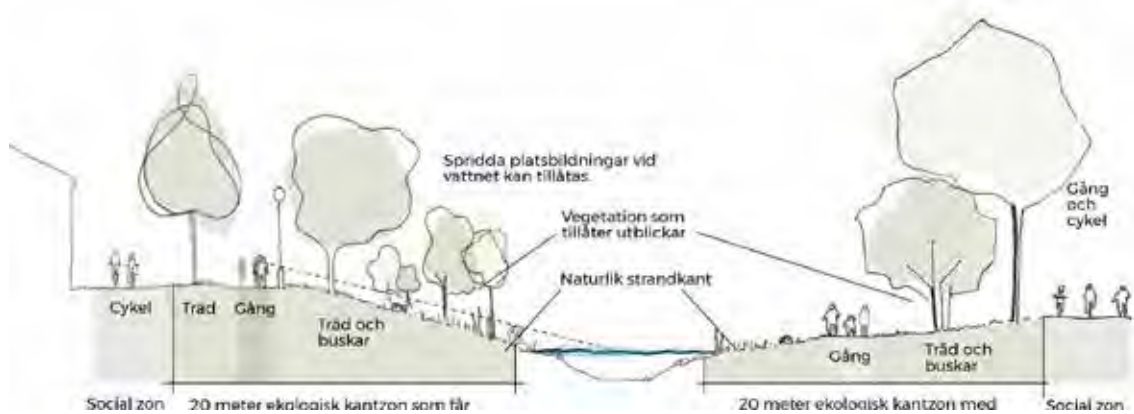
Blågrönt stråk längs Sävån

Sävån rinner in i Gamlestaden från öster och fortsätter ut i Göta älv. Sävån har höga naturvärden och är klassad som riksintresse för natur samt natura 2000-område, vilket innebär att området innehåller arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I länsstyrelsens *Bevarandeplan för Natura 2000-området Sävån, nedre delen* (2017) står beskrivet att ån har en värdefull bottenfauna och en artrik fiskfauna, bland annat en genetiskt unik ursprunglig laxstam. Utmed åns kanter finns även lämpliga häcknings- och födosökmiljöer för den rödlistade fågelarten kungsfiskare. I bevarandeplanen nämns vidare att det är högt prioriterat att bevara de återstående naturliga miljöerna längs Sävån samt att det bedöms som viktigt att människor får uppleva åns naturvärden, till exempel genom anläggandet av småskaliga promenadstigar.

Kartbilden visar planområdets läge i förhållande till Sävån och Göta älv. Planområdet visas i rött.

I den nya översiktsplanen för Göteborgs Stad som i skrivandets stund (oktober 2021) befinner sig ute på remiss, pekas Säveån ut som ett blågrönt stråk i mellanstaden. Rekommendationen för blågröna stråk i mellanstaden är att naturliga stränder prioriteras och exploatering undviks oavsett syfte. Sociala funktioner kan anläggas på ett sådant sätt att de följer den naturliga variationen i strandzonen.

Bilden redovisar en typsektion över målbilden för blågröna stråk i mellanstaden. Ur "Blågröna stråk, kunskapsunderlag till översiktsplan för Göteborg" (WSP, rev. 2021).

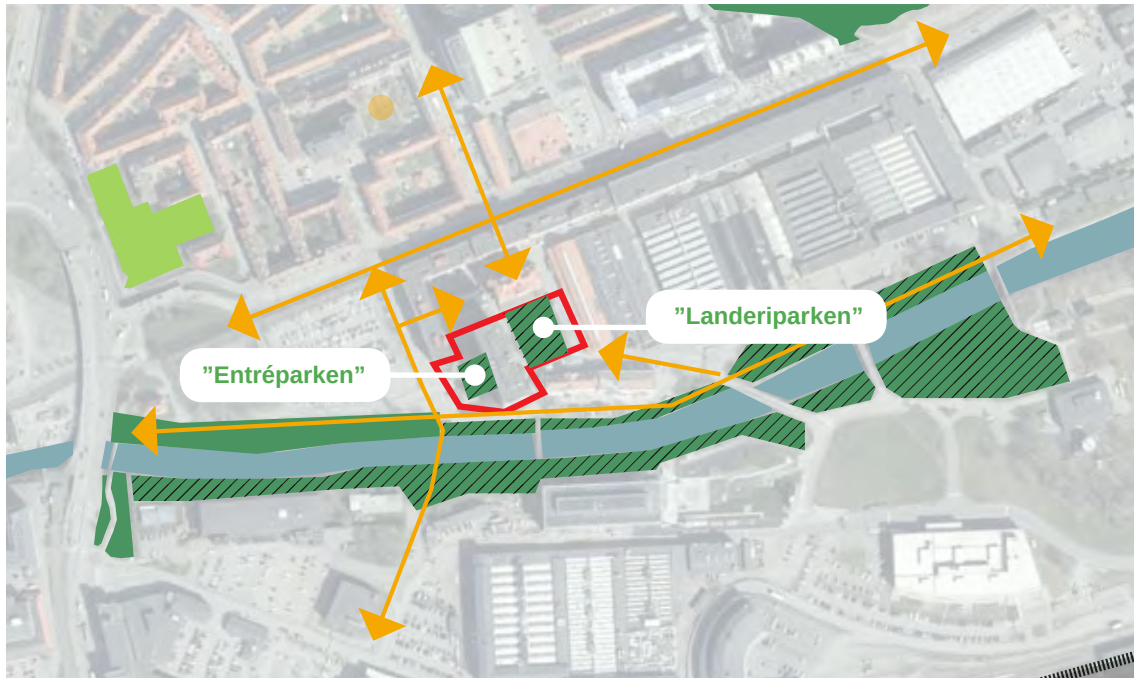
Föreslagna inriktningar specifikt för Säveån i den nya översiktsplanen är följande:

- Tillgängliggör och aktivera stråket i syfte att skapa en sammanhängande promenad längs ån med platsbildningar som möter vattnet.
- Säkerställ att nuvarande kantzon bevaras och att ekologiska värden utvecklas i och i anslutning till vattnet.

Sammantaget innebär Säveån en stor potential för både ekologiska och rekreativa kvaliteter i området, något som blir särskilt viktigt med tanke på den pågående stadsutvecklingen i Gamlestaden och den mängd nya invånare detta väntas medföra.

Planområdets grönstruktur

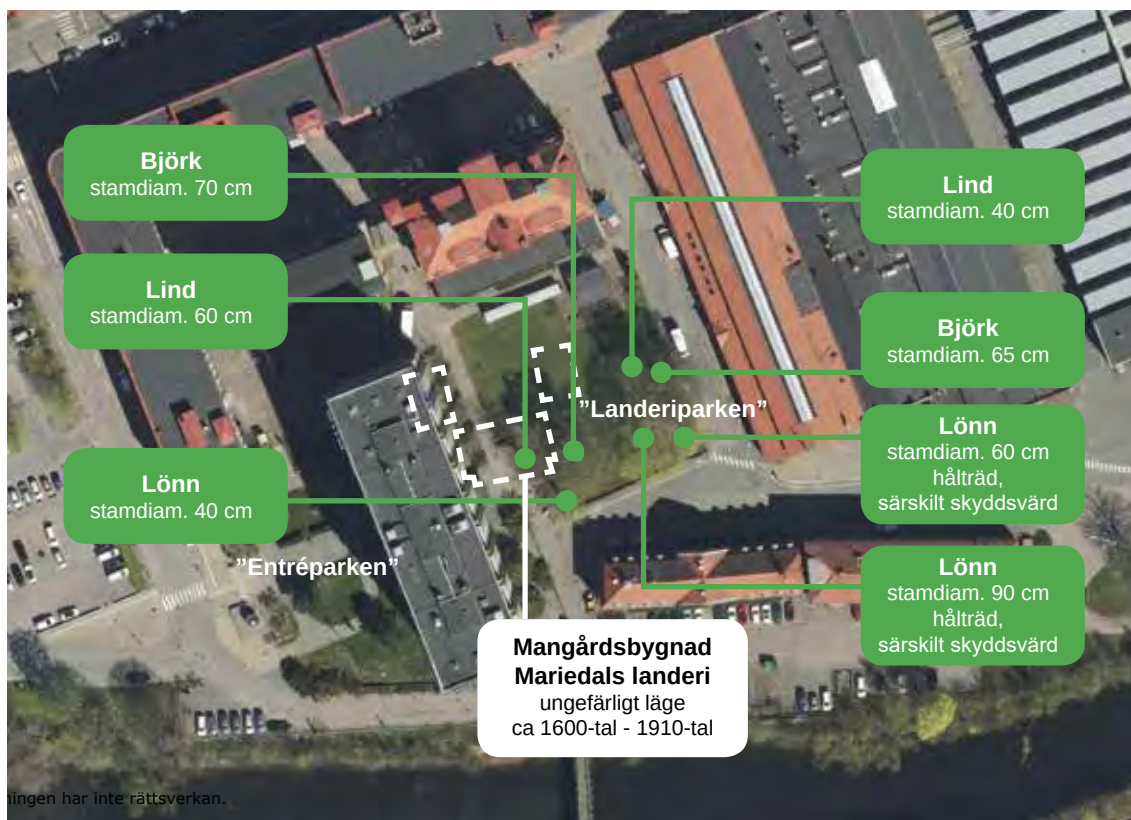
Nulägesbeskrivning

Planområdets nuvarande grönstruktur

Planområdet omfattar byggnaden som tidigare inrymde SKF:s huvudkontor (HK3), samt planterade och hårdgjorda ytor öster och väster om denna. Planområdet ligger i nära anslutning till Säveån och dess vegetationsklädda stränder.

”Landeriparken” öster om byggnaden utgörs av en kvadratisk gräsyta om ca 0,2 ha, delvis omgärdad av en låg mur i storgatsten. I gräsytan finns 7 st uppvuxna lövträd av varierande grovlek och ålder. Två av träden är lindar med stora håligheter samt en stamdiameter över 40 centimeter. Dessa kommer sannolikt bedömmas som särskilt skyddsvärda enligt naturvårdsverkets kriterier. Skulle dessa träd värden påverkas av planerad exploatering behöver ett så kallat 12:6-samråd hållas med länsstyrelsen. I första hand bör samtliga uppvuxna lövträd bevaras då de bidrar med ett flertal viktiga ekosystemtjänster på platsen, såsom klimatanpassning genom fördröjning och minskning av dagvatten samt skugga och temperaturutjämning. De filtrerar även partiklar och kan ta upp gasformiga föroreningar samt rena vatten i marken. De stärker också platsens identitet och påverkar människors hälsa positivt.

Bilden redovisar befintliga lövträd i "Landeriparken" samt ungefärlig placering av den tidigare landeribyggnaden.

"Landeriparken" kan sägas vara en rest av trädgården tillhörande Mariedals landeri (tidigare Gamlestadens landeri) som låg på platsen från det att Nya Lödöse upplöstes på 1600-talet och fram till slutet av 1800-talet. Landeriets mangårdsbyggnad nyttjades mellan 1910 och 1914 som huvudkontor åt den då nystartade verksamheten Svenska Kullagerfabriken (SKF). SKF expanderade därefter i området norr om Säveån och senare även söder om ån. Landeribyggnaden revs sannolikt mellan 1914 och 1916. Resterna av landeriträdgården inlemmades med tiden varsamt i industrimiljön och fick utgöra en grön park kopplad till HK3:s östra entré.

Träbyggnad tillhörande Mariedals landeri, källa Göteborgs Stadsmuseum

Särskilt skyddsvärda lönnar i "Landeriparken" idag

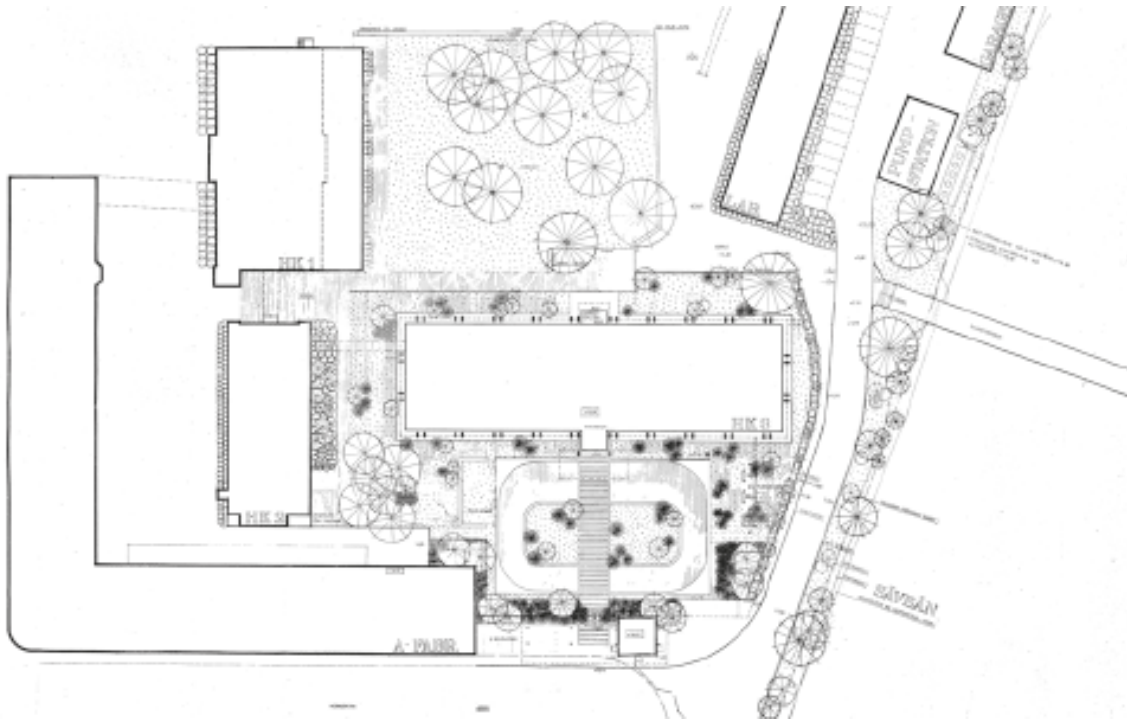

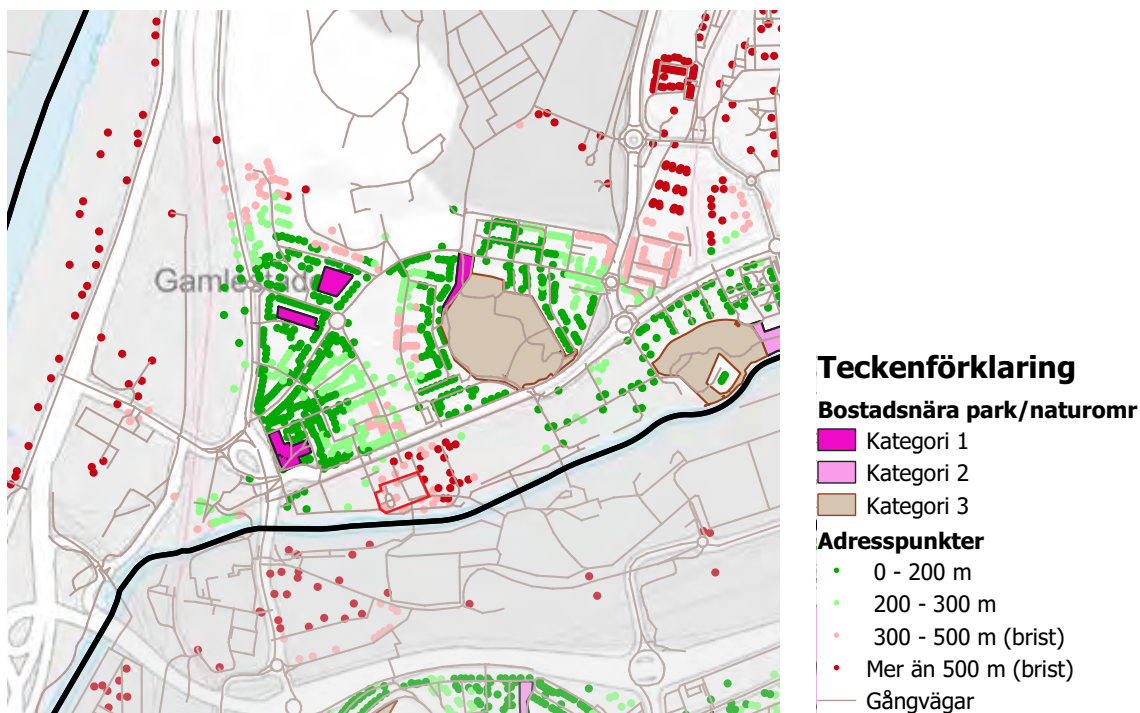
Illustration över utemiljön kring HK3 av trädgårdsarkitekt Lars Barnö från 1967, källa HK3 Nyfosa/Wingårdhs

Väster om HK3-byggnaden finns en entrépark med tydlig koppling till byggnaden. I den kulturhistoriska utredningen (WSP, 2021) för planområdet beskrivs hur entréparken med dess tidstypiska 60-talsplanteringarna utgör en arkitektonisk helhet tillsammans med HK3.

Båda parkytorna bär idag på lager av platsens historia och har därmed utöver andra värden även ett kulturhistoriskt sådant.

Planområdets tillgång på park

Som beskrivits i tidigare kapitel råder det brist på offentlig friyta och framförallt tillgänglig parkyta i Gamlestaden. Tillkommande boende inom planområdet för Blandstad vid Hornsgatan behöver tillgång till bostadsnära park inom 300 meters gångavstånd samt stadsdelspark inom 1000 meters gångavstånd. I park- och naturförvaltningens tillgångsanalyser redovisas endast ytor som är planlagda som park eller natur och ligger på allmän plats. Närmsta bostadsnära park Banérsparke ligger på ca 380 meters gångavstånd från planområdet, varför brist på bostadsnära park redovisas i bilden nedan. Dessutom behöver gående korsa Artillerigatan för att ta sig till parken, vilket kan utgöra ett hinder för exempelvis barn, äldre och personer med funktionsvariationer. Banérsparke innehåller i dagsläget inte de vistelsekvaliteter som en bostadsnära park bör innehålla enligt Grönstrategin (2014).

Bilden redovisar tillgång och brist på bostadsnära park eller bostadsnära natur inom 300 meter från olika adresspunkter i Gamlestaden

Bunkeberget uppfyller de ytmässiga kraven för att utgöra en stadsdelspark i Gamlestaden men är som nämnt i tidigare kapitel inte tillgängligt för alla. I Gamlestaden saknas en centralt placerad och tillgänglig stadsdelspark, som kan utgöra en grön mötesplats med ett varierat utbud av aktiviteter för stadsdelens invånare.

Planområdets tillgång på lek

Enligt Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (2019) bör alla boende i Göteborg ha tillgång till en områdeslekplats inom 500 meters gångavstånd från

Områdeslekplats

- Lekplats riktad främst till mindre barn.
- Bör finnas inom 500 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.
- Bör placeras i anslutning till park- eller naturmark för att skapa förutsättningar för att leken kan fortsätta in till naturen. Det är dock viktigt att lekplatsen endast upplevs vara en del av parken och att säkra sociotopvärdena som gäller för aktuell kategori av park.

Stadsdelslekplats

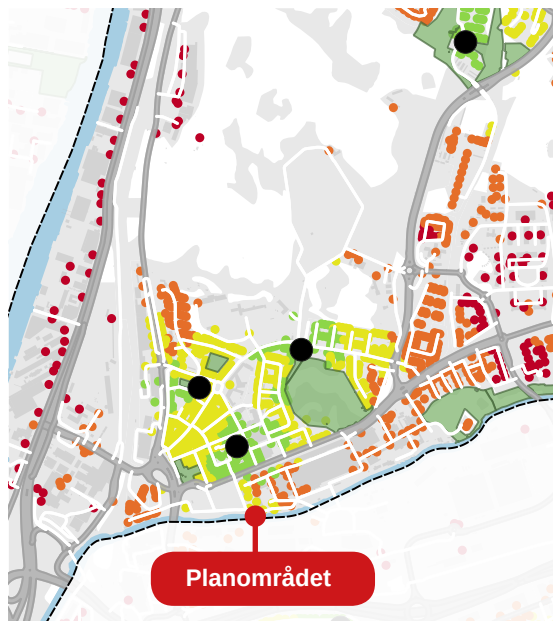
- Större lekplatser som besöks av de som bor i hela stadsdelen och är samlingsplats för alla åldrar.
- Bör finnas inom 1 km från bostad.
- Bör ligga i anslutning till park- eller naturmark framförallt till stads- eller stadsdelsparker för att skapa förutsättningar för att leken kan fortsätta in till naturen.

Bilder ur Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (2019)

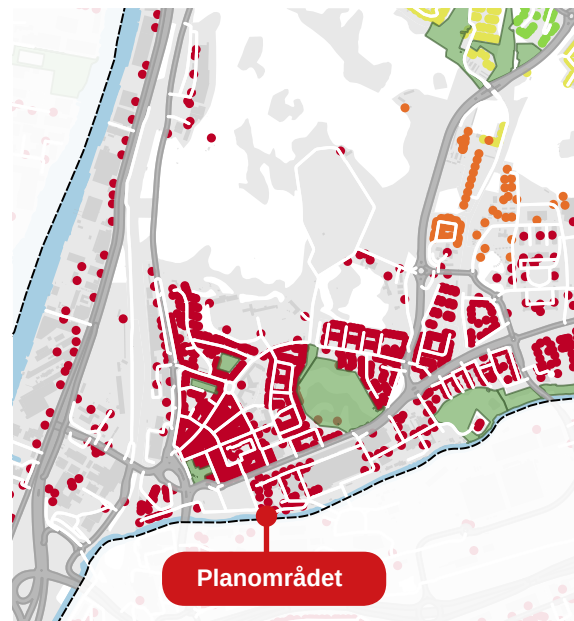
hemmet samt en staddelslekplats inom 1000 meters gångavstånd från hemmet. Från planområdet för DP Blandstad för Hornsgatan är närmaste områdeslekplats lekplatsen vid Holländareplatsen. Planområdet visas som gult och orange i tillgångsanalysen, dvs att avståndet ligger strax under och strax över gränsvärdet på 500 m, beroende på var inom planområdet adresspunkten ligger. Dessutom behöver gående korsa Artillerigatan för att ta sig till lekplatsen, något som kan utgöra ett hinder för bland annat barn och personer med funktionsvariationer. Övriga områdeslekplatser i Gamlestaden ligger på ännu större avstånd från planområdet.

I Gamlestaden finns idag ingen stadsdelslekplats varför brist visas i hela stadsdelen.

TILLGÅNGSANALYS OMRÅDESLEKPLATS

TILLGÅNGSANALYS STADSDELSLEKPLATS

- Stadsdelslekplats
- Administrativ gräns, SDN
- Bostadsnära park/natur
- Gångväg
- Gata

Adresspunkt (bostäder & verksamheter)

- 0 - 500 meters gångavstånd
- 500 - 1000 meters gångavstånd
- 1000 - 1500 meters gångavstånd (brist)
- Mer än 1500 meters gångavstånd (brist)

Detaljplanens påverkan

Tillgångar och behov

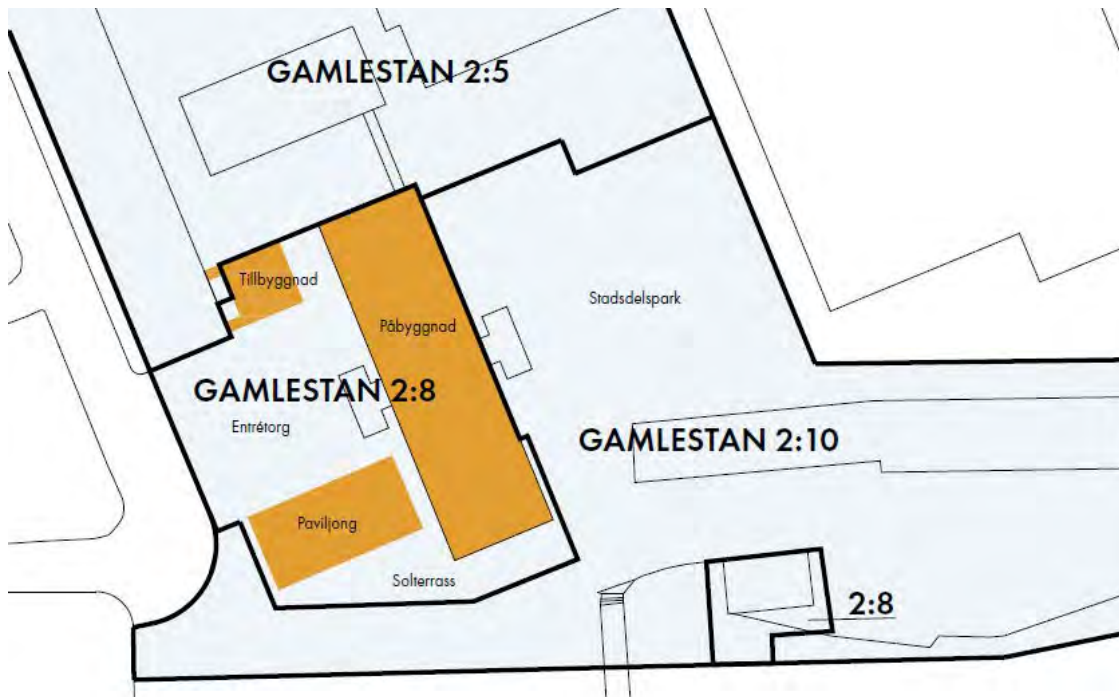

Bild över föreslagen exploatering SBB/Wingårdhs 2021

Detaljplanens syfte är att pröva fler användningar av den tidigare kontorslokalen HK3, såsom bostäder, utbildning, vård, handel mm. Man vill även pröva en påbyggnad av 5-6 våningar på HK3, samt en tillbyggnad av Gamlestaden 2:5 och en nybyggd paviljong. I detaljplanearbetet ingår även att pröva att säkra "Landeriparkens" framtid som park på kvartersmark.

Om planen genomförs enligt intentionen innebär det ett nytillskott av cirka 200 boende på platsen, vilket genererar ett ökat behov av offentlig friyta.

Då en stadsdelspark saknas i Gamlestaden ökar genomförandet av planen på detta behov ytterligare. Planen genererar även ett behov av en bostadsnära park på allmän plats då närmsta sådan ligger mer än 300 m från planområdet. Att "Landeriparken" bevaras som park är positivt men allmänhetens tillgång till park behöver säkras genom mer parkmark på allmän plats i Gamlestaden.

För stadsdelslekplats gäller detsamma som för stadsdelspark i Gamlestaden, då den saknas idag spås behovet på ytterligare av genomförandet av DP Blandstad vid Hornsgatan. Tillgången till områdeslekplats ligger på gränsen till brist och det vore

positivt att tillskapa en områdeslekplats i nära anslutning till planområdet, mellan Artillerigatan och Söveån, för att säkra en trygg och nära tillgång till lek för de boende.

Beroende på vilka åtgärder som utförs, och var, kan samordningsvinster uppstå. Till exempel kan bidrag till stadsdelpark och/eller stadsdelslekplats i närområdet även möta behovet av bostadsnära park och/eller områdeslekplats för detaljplanen.

Ekosystemtjänsterna inom planområde bidrar främst "Landeriparken" och dess uppvuxna lövträd, till. Exempel på ekosystemtjänster på platsen är klimatanpassning genom fördröjning och infiltration av dagvatten samt skuggning och temperaturutjämning. Träden filtrerar även partiklar och kan ta upp gasformiga föroreningar samt rena vatten i marken. De stärker också platsens identitet och påverkar människors hälsa positivt. Både "Entréparken" och "Landeriparken" bidrar även med kulturella ekosystemtjänster i egenskap av bärare av platsens olika historiska lager. Liggande utbyggnadsförslag innebär påverkan av "entréparkens" ekosystemtjänster i och med att en del av ytan föreslås bebyggas med en paviljong med tillhörande angoringsytor. "Landeriparken" föreslås fortsatt utgöra park/bostadsgård på kvartersmark, men presenterat gestaltungsförslag visar på mer hårdgjorda ytor än idag, vilket påverkar till exempel fördröjning och infiltration av dagvatten samt temperaturutjämning negativt.

Då planområdet inte innehåller någon allmän plats blir kompensationsåtgärder för förlorade ekosystemtjänster ett frivilligt åtagande från exploatörernas sida. Exploatören har visat intresse för att arbeta med stadens modell för grönytefaktorer (GYF), vilket är ett sätt att främja och utveckla platsens ekosystemtjänster.

Illustration över planområdet, SBB/Wingårdhs 2021

Vad behövs?

- 1 st tillgänglig stadsdelpark (minst 2 ha), inom 1000 m
- 1 st bostadsnära park (minst 0,2 ha), inom 300 m
- 1 st stadsdelslekplats inom 1000 m
- 1 st områdeslekplats inom 500 m utan barriärer

Förslag på strategi

Inom planområdet är det viktigt att värna de grönytor som finns idag och särskilt de uppvuxna träden vars ekosystemtjänster är svåra att ersätta. Både "Landeriparken" och "Entréparken" bär på viktiga kulturhistoriska lager.

Då bristen på både park och lek på allmän plats i Gamlestaden är såpass stor och späs på ytterligare vid genomförandet av DP Blandstad vid Hornsgatan måste exploateringen här bidra till grönstrukturen utanför planområdet.

Bilden redovisar förslag på åtgärder som detaljplanen skulle kunna bidra med för att möta upp de behov av grönyta som exploateringen skapar eller förstärker

Värna

- **Befintlig "Landeripark" med uppvuxna lövträd, samt befintlig "Entrépark"**

I planarbetet bör utredas möjligheten att skydda "Landeriparken" med dess uppvuxna träd på kvartersmark, samt att värna "Entréparken".

Utveckla

- **Blågrönt stråk utmed Sävån**

I nära anslutning till planområdet pekar nya ÖP ut ett rekreativt och ekologiskt stråk utmed Sävån. En möjlighet är att planen finansierar utvecklingen av en del av detta stråk. Det är även viktigt att stärka kopplingen från planområdet till framtida stråk längs Sävån.

Tillskapa

- **1 tillgänglig stadsdelspark, 2 ha, max 1000 m från planområdet**
- **1 stadsdelslekplats, max 1000 m från planområdet**

Gällande tillgänglig stadsdelspark och stadsdelslekplats är detta en brist som redan finns i Gamlestaden och som ökar ytterligare i och med planens genomförande. Situationen kräver att samtliga planer som går fram i Gamlestaden så långt det går bidrar till att möjliggöra både stadsdelspark och stadsdelslekplats.

- **1 bostadsnära park, 0,2 ha, max 300 m från planområdet**

På grund av rådande parkbrist behöver exploateringen, utöver att värna parkmark på kvartersmark, även bidra till grönstrukturen på allmän plats. Möjligen kan parkytan på kvartersmark uppfylla de boendes behov av en bostadsnära park, men då behöver planen bidra på något annat sätt till den allmänna grönstrukturen.

- **1 områdeslekplats, max 500 m från planområdet**

Då Artillerigatan utgör en barriär bör en områdeslekplats tillskapas närmare planområdet eller på kvartersmark.

Behov av kompensationsåtgärder

- **Särskilt skyddsvärda träd**

Riskerar två särskilt skyddsvärda lönnar i "Landeriparken" att påverkas av exploateringen måste kontakt tas med länsstyrelsen. Eventuellt förlorade värden kopplade till lönnarna måste kompenseras i samråd med länsstyrelsen.

Behov av ytterligare utredningar

Utredning

Pågående *Övergripande grönstrukturutredning för Gamlestaden (PoNF)* blir ett viktigt komplement till denna utredning.

Bilaga: Planeringsförutsättningar

Utredningens syfte

Utredningens syfte är att ta fram en områdesspecifik utredning för att inom plan- och programarbete uppnå Grönstrategins mål samt tillgodose en god kvalitet på grönstrukturen i området. Grönstrukturens brister, behov och möjligheter samlas i utredningen för att denna information ska kunna komma in i rätt skede i planprocessen. Grönstrukturutredningen berör enbart mark planlagd som allmän plats park eller allmän plats natur.

Grönstrategi för en tät och grön stad

Grönstrategi för en tät och grön stad är en målbild för hur en önskvärd grönstruktur i Göteborg kan se ut och fungera. Grönstrategin beskriver och sätter minsta mått på olika typer av gröna friytor, och klargör att alla boende och arbetande i Göteborg ska ha tillgång till parkmark inom 300 m från bostaden eller arbetsplatsen. Grönstrategin är ett planeringsdokument som ska ligga till grund för all planering i Göteborg. Grönstrategins olika park- och naturtyper:

Typ av område	Närhet till bostad utan barriär	Storlek	Kvaliteter
Bostadsnära parker och naturområde Litet grönområde som används främst av boende och verksamheter i omgivande kvarter	300 meter från bostad Inte korsar trafikleder, större vattendrag eller större nivåskillnader	Minst 0,2 hektar	Societopvärden: Vila, Mötesplats Varierat växt- och djurliv Grön oas/plats/park/natur
Stadsdelspark Park som framförallt besöks av de som bor i den omgivande stadsdelen	1 kilometer från bostad, 15 minuters promenad Inte korsar trafikleder, större vattendrag eller större nivåskillnader	Minst 2 hektar	Societopvärden: Vila, Mötesplats, Picknick, Sällskapslek, Promenad, Lek Variation i karaktär mellan närliggande stadsdelsparker Varierat växt- och djurliv Grön oas/plats/park/natur
Stadspark Mångfunktionell park som är så attraktiv att den lockar människor från hela Göteborg	30 minuter med kollektivtrafik	Tillräckligt stor och attraktiv för att rymma och locka många människor och tala användning	Tydligt särpräglad karaktär Variation mellan olika stadsparker Rikt växt- och djurliv
Större natur- och rekreationsområde Stort naturområde med ett flertal biologiska och rekreativa värden	30 minuter med kollektivtrafik	Tillräckligt stor och attraktiv för att rymma och locka många människor och tala användning	Tydligt särpräglad karaktär Rikt växt- och djurliv

Källa: Grönstrategi för en tät och grön stad, park- och naturförvaltningen, Göteborgs stad (2014)

Sociotopvärden

Sociotopvärden är ett sätt att beskriva kvaliteter på en plats, och vilka förutsättningar en park måste ha för att kunna inhysa en viss funktion. Sociotopvärden används som ett planeringsverktyg med syfte att skapa mångfunktionella parker och naturområden av hög kvalitet.

Stadens grönstruktur ska ha förutsättningar för att inhysa olika sociotopvärden. I följande tabell redovisas de sociotopvärden som ska finnas i en bostadsnära park respektive en stadsdelspark, och vilka fysiska förutsättningar detta kräver:

	Kvaliteter (sociotopvärden)	Förutsättningar
BOSTADSNÄRA PARK Inom max 300 meter från bostad	Vila - Lugn och ro - Avkoppling - Hämta kraft	Större delen av parkytan understiger ljudnivå på 50 db
	Mötesplats* - Folkliv - Umgås - Titta på människor - Ha möten	- Parken behöver vara minst 45 m bred - Innehålla sittplatser - Minst hälften av parkytan är solbelyst kl 12 vid vårdagsjämning - Plan, öppen yta
	Grön oas - Lummighet och/eller omslutande rumslighet - Kontrast mot omgivningen	- Huvudsakligen vegetationstäckt mark - Parken behöver vara minst 45 m bred
	Varierat växt- och djurliv Många arter av växter och djur	- Variation av livsmiljöer både övergripande livsmiljöer, t.ex. lövskog, och ett småskaligare livsmiljöer, exempelvis grova träd med bohål. (Ett varierat växt- och djurliv kallas också en stor biologisk mångfald)
STADSELSKAP Inom max 1 kilometer från bostad	Picknick - Picknick - Grilla - Utflykt med fika	- Attraktiv plats - Tillgängliga sittplatser
	Sällskapslek - Boule - Kubb	- Parken behöver vara minst 45 m bred - Plan, öppen yta klippt gräs
	Promenad - Brännboll - Promenera - Vandra - Strosa	- Underlag, tillgänglighet, variation? - Minsta mått sammanhängande stråk 500 m - Möjlighet till vila - sittplatser - God orienterbarhet
	Lek - Lekplats och/eller fri lek - Till exempel; kojbygge åka lådbil, åka pulka, klättra, cykla, vattenlek	- Tillrättalagd lek i form av lekredskap och/eller ej tillrättalagd lek i form av annat än lekredskap - Plan yta och/eller ojämn terräng

Källa: Stadsdelsvis Grönplan för Lundby, park- och naturförvaltningen, Göteborgs stad (2018)

Tillgänglig park och natur

Utöver fysisk närhet påverkas människors tillgång till park och natur av hur tillgängliga områdena är. Olika grupper av människor har olika behov och det är därför viktigt att planera för alla olika förutsättningar. Enligt Grönstrategins delstrategi 4.4.2 bör Göteborgs parker och naturområden i möjligaste mån vara tillgängliga och användbara för alla, där topografi är en viktig aspekt att ta hänsyn till.

Stadens grönområden har klassificerats i fyra olika kategorier utifrån deras förutsättningar att rymma parkkvaliteter med avseende på tillgänglighet, både vad gäller angöring och vad gäller krav på relativt plana ytor för vistelsekvaliteter.

Kategori 1

Områden där i stort sätt hela ytan har förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt. Större delen av ytan, minst 0,2 hektar, utgörs av en relativt plan yta. Rör sig generellt om mer renodlade parkmiljöer, men kan skötas mer eller mindre intensivt.

Kategori 2

Områden som i delar har förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt men i andra delar är otillgängliga. Minst 0,2 hektar av ytan utgörs av en relativt plan yta. Dessa ytor är ofta hybrider mellan park- och naturmiljöer.

Kategori 3

Områden med begränsade förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt. Mindre delar bedöms kunna tillgängliggöras men detta krävs generellt större insatser. Dessa ytor är generellt kuperade ytor med naturmarkskaraktär eller intensivt skött park med svår topografi. Notera att dessa områden kan ha stora rekreativa värden för dem som har möjlighet att nyttja dem.

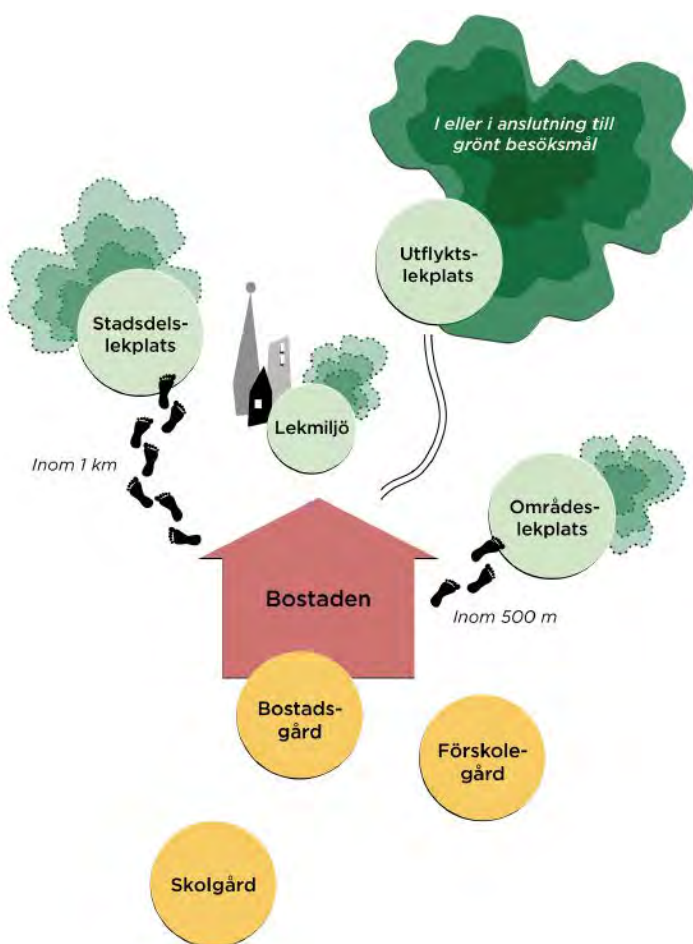
Kategori 4

Områden som bedöms sakna förutsättningar att göras tillgängliga för allmänheten. Ofta kraftigt kuperade ytor med naturkaraktär. Notera att dessa områden kan ha stora rekreativa värden för dem som har möjlighet att nyttja dem.

Riktlinje för lekplatser

Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser ska ge vägledning för hur förvaltningen ska planera, sköta, förvalta och utveckla stadens lekplatser. Fem principer har tagits fram och ska ligga till grund för arbete med allmänna lekplatser och andra lekmiljöer. För att skapa en lekvänlig stad ska stadens lekplatser vara: nära; för alla; utvecklande och stimulerande; säkra samt hållbara.

Den allmänna lekplatsen är en viktig oas för barn och fyller en betydelsefull funktion som offentligt rum och mötesplats i staden. Alla i Göteborg ska ha nära till utomhuslek, framförallt genom allmänna lekplatser men också genom andra lekmiljöer.

Områdeslekplats

- Lekplats riktad främst till mindre barn.
- Bör finnas inom 500 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.
- Bör placeras i anslutning till park- eller naturmark för att skapa förutsättningar för att leken kan fortsätta in till naturen. Det är dock viktigt att lekplatsen endast upplevs vara en del av parken och att säkra sociotopvärdena som gäller för aktuell kategori av park.

Stadsdelslekplats

- Större lekplatser som besöks av de som bor i hela stadsdelen och är samlingsplats för alla åldrar.
- Bör finnas inom 1 km från bostad.
- Bör ligga i anslutning till park- eller naturmark framförallt till stads- eller stadsdelsparker för att skapa förutsättningar för att leken kan fortsätta in till naturen.

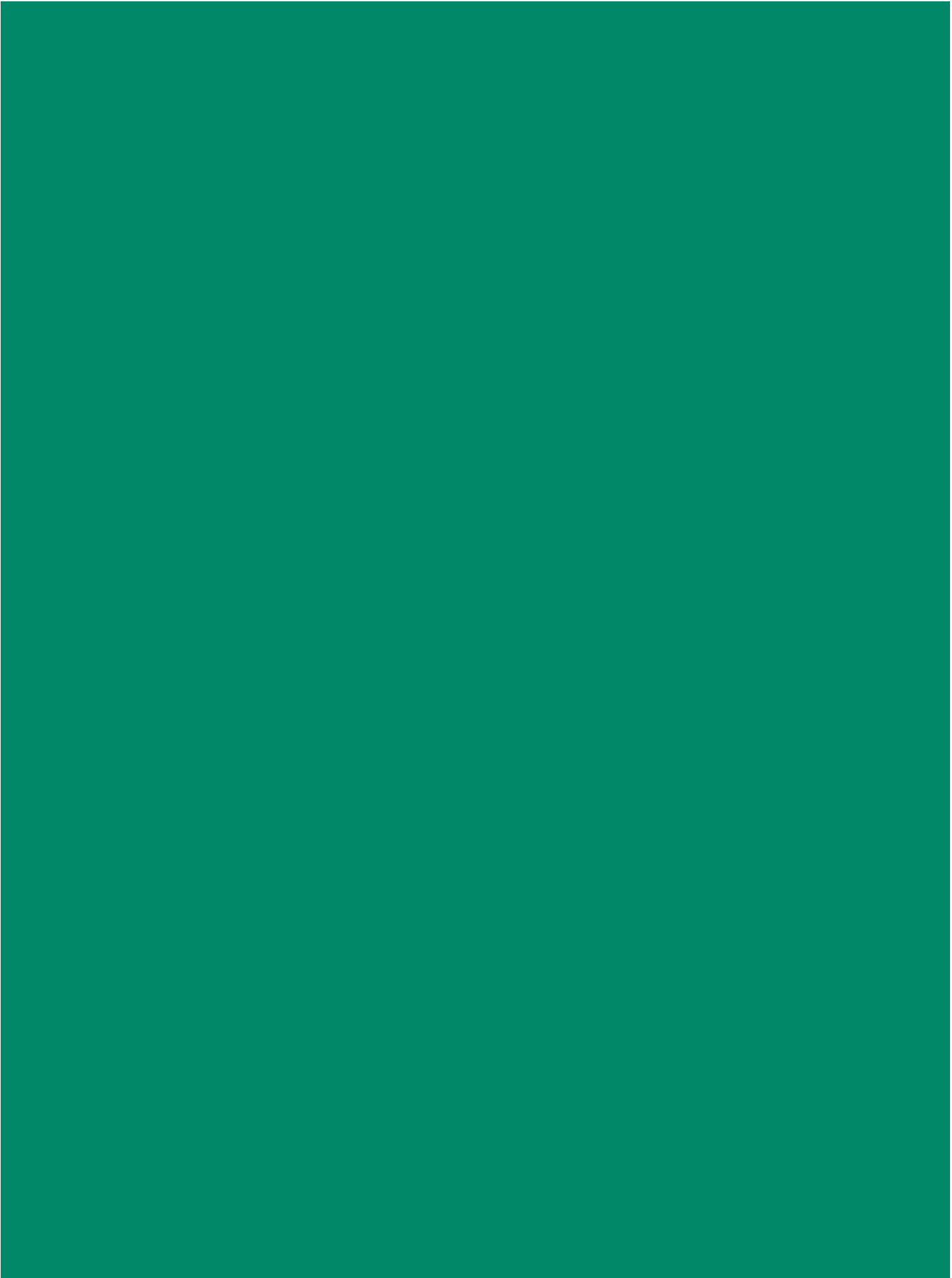
Utflyktslekplats

- Stora lekplatser som är unika, generationsövergripande och strategiskt belägna lek- och mötesplatser som är värda att ta sig till från hela staden.
- Ska placeras väl spridda över hela staden.
- Ska vara lättillgängliga genom närhet till god kollektivtrafik och lätt att hitta till och från via trygga och tillgängliga gångvägar.

Läs mer

Följande planeringsunderlag ligger till grund för grönstrukturutredningen:

- Grönstrategi för en tät och grön stad (2014)
- Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (2019)

Göteborgs
Stad